

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

ODDELEK MURSKA SOBOTA ZPKZ MARIBOR

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

► **Tip lokacije:** oddelek zavoda za prestajanje kazni zapora (v nadaljevanju: ZPKZ).

► **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost: obsojenci** (z območja sodnega okrožja Murska Sobota, če so obsojeni na kazen zapora do šestih mesecev ali jim ostanek kazni po vštetju pripora ne presega šestih mesecev zapora; v polodprtem oddelku tega oddelka pa tudi polnoletni obsojenci z območja sodnega okrožja Murska Sobota, če so obsojeni na kazen zapora do šestih mesecev ali jim kazen po vštetju pripora ne presega šestih mesecev zapora), **mlajši polnoletni obsojenci (do 23. leta starosti)** (z območja sodnega okrožja Murska Sobota, če so obsojeni na kazen zapora do šestih mesecev ali jim ostanek kazni po vštetju pripora ne presega šestih mesecev zapora) in **osebe moškega spola, ki jim je bil določen uklonilni zapor v postopku o prekršku** (z območja občin Gornja Radgona, Radenci, Sv. Jurij v Slovenskih goricah, Lendava, Dobrovnik, Črenšovci, Velika Polana, Kobilje, Odranci, Turnišče, Ljutomer, Križevci, Razkrižje, Veržej, Mestne občine Murska Sobota, Beltinci, Cankova, Tišina, Gornji Petrovci, Hodoš, Šalovci, Kuzma, Grad, Moravske Toplice, Puconci, Rogašovci, Apače, Cirkulane, Sveta Trojica v Slovenskih goricah, Sveti Andraž v Slovenskih goricah in Sveti Jurij ob Ščavnici) ter **priporniki** (če je pripor odredilo Okrožno sodišče v Murški Soboti).

► **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** (še vedno) 41 zaprtih oseb (od tega je predvidenih za pripor 17 mest; prav toliko tudi za obsojence; za osebe, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor, pa sedem); v času obiska je bilo v oddelku 21 obsojencev¹, 16 pripornikov in tri osebe, zoper katere se je izvrševal uklonilni zapor - v času obiska je bilo tako v oddelku dejansko 40 zaprtih oseb.

¹ Poleg tega pa je en obsojenec prestajal kazen zapora na podlagi 12. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS-1), eden pa je kazen zapora prestajal v hišnem zaporu.

Potek obiska in priprava poročila:

- ▶ Obisk je bil **nenajavljen** in **opravljen** 10. 4. 2013².
- ▶ **Skupina za obisk:** en predstavnik in ena predstavnica Varuha (specialist kriminalističnega preiskovanja in univerzitetna diplomirana pravica) ter en predstavnik pogodbenih nevladnih organizacij (Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC).
- ▶ **Vsebina obiska:** razgovor z vodjo pravosodnih policistov in pedagogom, ogled bivalnih in drugih prostorov oddelka, razgovori z obsojenci, ki so to želeli, preveritev uresničitve naših predlogov v zvezi s prejšnjim obiskom DPM, zaključni razgovor z vodstvom.
- ▶ **Poročanje:** poročilo o obisku je bilo posredovano generalnemu direktorju Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (v nadaljevanju: gd URSIKS) 22. 5. 2013 (poslano tudi vodji oddelka, v vednost), skupaj s predlogom, da ga obravnava in nam v roku 30 dni sporoči morebitna stališča glede naših ugotovitev; tozadevni odgovor smo s strani organa prejeli 19. 6. 2013, torej 28. dan po odpremi.

---

² Prejšnji obisk tega oddelka ZPKZ Dob pri Mirni je bil opravljen 4. 11. 2011.

► DPM je posebej pohvalil

- da je bilo upoštevano priporočilo DPM iz prejšnjega obiska in tako ob tokratnem v bivalnih prostorih ni bilo več odvečnih postelj³,
- da je bilo upoštevano priporočilo DPM iz prejšnjega obiska in so tako bili vsi bivalni prostori prepleskani⁴, pri čemer so bile uporabljene tudi različne barve, kar še dodatno razbije monotonost prostorov,
- da so pri pleskanju sodelovale zaprte osebe, ki so to želele,
- da je bilo upoštevano priporočilo DPM iz prejšnjega obiska, da se sprejmejo ukrepi za redno in ažurno odpravljanje vseh prijavljenih napak⁵, in tako ob tokratnem obisku s strani zaprtih oseb nismo prejeli tovrstnih pritožb oziroma so nam potrjevale, da oddelek poskrbi za sprotno popravilo manjših napak,
- da je bila od prejšnjega obiska urejena ventilacija oziroma prezračevanje iz vseh sanitarnih delov pripornih sob⁶,
- da nov prostor za ambulanto⁷ omogoča ločenost zdravnika od medicinske sestre in s tem boljše pogoje za delo zdravnika in zagotavlja potrebno zaupnost pri zdravniških pregledih,
- da ob tokratnem obisku pritožb glede zdravstvene oskrbe od zaprtih oseb nismo slišali,
- aktivnosti oddelka za povečanje obsega prostočasnih aktivnosti⁸ (tudi glede na to, da vsem zaprtim osebam ne more zagotoviti dela) in

³ Takrat smo predlagali, da se iz posameznih bivalnih prostorov odstranijo nezasedene postelje, saj bi s tem oddelek še dodatno poskrbel za več uporabnega prostora v posameznih sobah, poleg tega bi ta ukrep tudi na videz pripomogel k razbremenitvi prostorske utesjenosti v posameznih sobah.

⁴ Ob prejšnjem obisku je DPM predlagal, da se večino bivalnih prostorov (obsojeniškega in pripornega oddelka) prepleska. Tokrat pa smo lahko tudi ugotovili, da so bili prepleskani tudi skupni bivalni prostori (jedilnica in hodniki) oziroma se je ravno v času našega obiska zaključevalo pleskanje zadnjega dela hodnika, pri vhodu v oddelek.

⁵ Ob prejšnjem obisku je bilo ugotovljeno, da se nekatere manjše (s strani zaprtih oseb) prijavljene napake oziroma poškodbe opreme bivalnih prostorov (npr. poškodovana WC školjka v bivalnem prostoru št. 9) dalj časa niso odpravile.

⁶ Ob prejšnjem obisku smo sicer ob ogledu bivalnih prostorov polodprtega režima ugotovili, da v večini bivalnih prostorov toaletni deli nimajo urejene ventilacije oziroma prezračevanja. Glede na majhnost toaletnih prostorov in umeščenost neposredno v bivalni prostor, je DPM predlagal, da se proučijo možnosti namestitve ustrezne ventilacije. Ob tokratnem obisku je bilo ugotovljeno, da ventilacija v tem delu ni bila nameščena, saj glede na pojasnilo vodje pravosodnih policistov to ni potrebno, ker so bivalni prostori tega oddelka odklenjeni tudi preko noči in obsojenci tako uporabljajo toaletni prostor izven bivalnega prostora. S tem pojasnilom se je DPM lahko strinjal, saj ob tokratnem obisku s strani obsojencev, nameščenih v tem delu tudi ni prejel nobene pritožbe oziroma prošnje glede potrebe po dodatni namestitvi ventilacije.

⁷ Ambulanta je bila prestavljena v prostore, kjer je bil pred tem arhiv, poleg pripora. V prostor, kjer je bila pred tem ambulanta (še ob našem prejšnjem obisku) pa oddelek sedaj namešča osebe, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor.

⁸ Ob obisku je pedagog pojasnil, da se je oddelek že dogovoril za enkrat tedensko uporabo športnega igrišča pri Športnem društvu Partizan. Možnost odhoda oziroma uporabe zunanjega igrišča bodo imeli obsojenci, ki imajo ugodnosti prostega izhoda. Hkrati je pedagog pojasnil, da potekajo dogovori s strokovno delavko za prostočasne aktivnosti iz matičnega ZPKZ Maribor, da bi bilo tudi v oddelku možno izdelovati izdelke iz gline.

- da podatki o uporabi prisilnih sredstev⁹ in dejstvo, da s tem v zvezi nismo prejeli pripomb s strani zaprtih oseb, tudi tokrat ne kažejo na prekomerno uporabo prisilnih sredstev ali ukrepov, ki posegajo v pravice zaprtih oseb v primeru kršitve pravil hišnega reda in discipline.

---

⁹ Pravosodni policisti v letu 2013 (do dneva obiska) prisilnih sredstev (fizična sila in sredstva za vezanje in vklepanje) niso uporabili (v letu 2012 pa so prisilna sredstva uporabili v štirih primerih).

DPM: ponovno predlagamo, da se talna razpoka v jedilnici¹⁰ v najkrajšem času sanira, saj to predstavlja nevarnost za zaprte osebe, poleg tega pa odlaganje sanacije lahko povzroči še večje stroške.

DPM: glede na to, da tako URSIKS Generalni in oddelek vse od leta 2007 dalje ugotavljata, da oddelek potrebuje prostor za izločitev¹¹, ponovno predlagamo, da se proučijo možnosti, da bo prišlo do realizacije oziroma ureditve primerne prostora za izločitev.

DPM: ugotavljamo, da ni bilo upoštevano naše priporočilo, da se proučijo možnosti o zaposlitvi oziroma sistemizaciji še dodatnega delovnega mesta pedagoga, število zaposlenih pa se je povrh vsega še zmanjšalo, s tem, ko niso bile opravljene nadomestne zaposlitve za osebe, jim je prenehalo delovno razmerje. Ponovno predlagamo, da se proučijo možnosti, da se vsaj za osebe, ki so se upokojile, opravijo nadomestne zaposlitve.¹²

Gd URSIKS: oddelek je bil ponovno opozorjen na razpoko tal na tleh v jedilnici, v sled česar se tla postopoma ugrezajo. Na ta problem je oddelek že nekaj krat opozoril pristojne. Izdelane so bile projektne študije za sanacijo navedenega problema, vendar pa zaradi pomanjkanja finančnih sredstev do sanacije ni prišlo. Navedeno problematiko je po obisku DPM obravnaval kolegij direktorja ZPKZ Maribor, kjer je bila sprejeta odločitev, da se vsa razpoložljiva dokumentacija ponovno prouči in se pristopi k sanaciji problema z zbiranjem ponudb.

Gd URSIKS: soglašamo, da je potrebno v oddelku urediti primeren prostor za izločitev in je omenjenemu oddelku že večkrat naročil izdelavo projektne naloge za izdelavo posebnega prostora, vendar pa se tudi zavedamo, da bodo za ustrezno ureditev posebnega prostora, ki bo ustrezal vsem varnostnim pogojem, potrebna večja finančna sredstva, ki jih bo v zaostreni javno finančni situaciji težko zagotoviti. Tudi v primeru pridobitve potrebnih finančnih sredstev pa odločitev ne bo tako enostavna, saj se bi s preureditvijo enega bivalnega prostora v posebni prostor zmanjšala kapaciteta zavoda, kar pa ob sedanjih zasedenosti zavodov ni nezanesljiva poseg.

Gd URSIKS: z namenom izboljšanja slabe kadrovske situacije v oddelku so bili sprejeti naslednji ukrepi: javnim uslužbenkam, ki v ZPKZ Maribor opravljajo delo na delovnih mestih svetovalec-terapevt specialist (kot psiholog) in svetovalec-pedagog smo izdali anekse k pogodbam o zaposlitvi, na podlagi katerih bodo te javne uslužbenke svoje delo poleg matičnega zavoda opravljale tudi na območju oddelka ter jim tako nudile strokovno pomoč; pravosodnim policistom v oddelku

¹⁰ Ob pregledu jedilnice smo opazili, da se pri delilnem okencu posedajo tla. Na navedeno ugotovitev smo do sedaj že večkrat opozorili, vendar do sanacije vse do sedaj ni prišlo. Poudarili smo, da je bilo ob tokratnem obisku ugotovljeno, da so se tla od zadnjega obiska še bolj povesila oziroma je razpoka večja.

¹¹ Tudi ob tokratnem obisku je bilo ugotovljeno, da oddelek za primere potreb izločitve osebe v poseben prostor, še vedno uporablja prostor številka 8. Ta prostor je bil sicer ob tokratnem obisku prepleškan in čist.

¹² Na navedeno problematiko je opozoril tudi sindikalni predstavnik oddelka. Ob tem je dodatno pojasnil, da dve zaposleni pravosodni policistki del svojega delovnega časa opravljata tudi na drugem področju, in sicer ena dela v pisani za izvrševanje kazni, druga pa delo opravlja samo v dnevnem času. Na to problematiko so že opozorili pristojne, vendar se do sedaj ni nič izboljšalo. Zaradi pomanjkanja pravosodnih policistov so se po navedbah sindikalnega predstavnika »znižali kriteriji glede varnosti«, in sicer sedaj v dnevni izmeni delajo trije pravosodni policisti (vodja izmene in dva pravosodna policista), v nočni izmeni pa le dva (vodja izmene in en pravosodni policist). Hkrati pravosodni policisti opravijo veliko spremstev in posledično s tem opravijo veliko število nadur,

smo na podlagi zaprosila povečali kvoto ur za plačilo pripravljenosti in kvoto za izplačilo opravljenih nadur ter s tem izboljšali razmere v oddelku; glede pomanjkanja pravosodnih policistov pa kot eno od rešitev za izboljšanje stanja vidimo pri prerazporeditvi določenega števila uslužbencev iz Carinske uprave Republike Slovenije na URSIKS, po vstopu Hrvaške v Evropsko unijo, glede česar aktivnosti že potekajo.

DPM: poudariti želimo, da delo krepí oziroma ohranja delovne navade in tako pripomore k socialni rehabilitaciji.¹³ Ne nazadnje gre tudi za obliko sprostitev, zato je treba zasledovati cilj, da bi lahko delala prav vsaka zaprta oseba, ki to želi. Ni prav, da zaprte osebe zgolj zaradi težav, ki niso na njihovi strani, nimajo možnosti za delo, čeprav želijo delati. Zato predlagamo, da oddelek skupaj z URSIKS sprejme vse potrebne ukrepe, da se omogoči delo več zaprtim osebam in predvsem tudi pripornikom. Morda bi bilo smotno razmišljati tudi o izboljšanju sodelovanja z JGZ Kozjak v matičnem ZPKZ Maribor, da bi se več dela zagotovilo tudi v oddelku. Hkrati tudi ponovno predlagamo, da se proučijo možnosti za povečanje kapacitete delavnice, ki jo oddelek uporablja v ta namen, saj je bilo tudi pri tokratnem obisku ugotovljeno, da je pri zaprtih osebah interes za opravljanje dela, ki pa ga jim v oddelku ne morejo zagotoviti.

Gd URSIKS: pridružujemo se vašim ugotovitvam o tem, kako pomembno lahko delo pripomore k socialni rehabilitaciji zaprtih oseb. Dejstvo je namreč, da se tudi v tem oddelku, kot tudi na ostalih lokacijah zavodov za prestajanje kazni zapora srečujejo z pomanjkanjem dela za zaprte osebe. Ker se s problematiko brezposelnosti sooča celotna pomurska regija se oddelek lahko pri zaposlovanju zaprtih oseb zanaša le na lastne resurse znotraj oddelka (hišna dela) in preko JGZ Kozjak). Ob tem velja poudariti, da so z vodstvom matičnega zavoda in JGZ Kozjak že potekali razgovori o možnostih povečanja prostora za delo zaprtih oseb, kjer bi se trenutni nadstrešek za skladiščenje materiala in izdelkov zgradil in bi na tak način oddelek pridobil še dodatni prostor za delo za okoli štiri osebe, vendar se ugotavlja, da je za trenutna dela, ki jih zagotavlja JGZ Kozjak, glede na trenutno stanje, obstoječa delavnica dovolj.

DPM: ponovno predlagamo, da se proučijo

Gd URSIKS: zaprtim osebam se v oddelku

---

katerih velik del ostane neizplačan (v oddelku je bilo po pojasnilu sindikalnega predstavnika stanje neizplačanih nadur na dan 1. 4. 2013 skupaj 829) prav tako pa imajo pravosodni policisti še veliko neizkoriščenega letnega dopusta (na dan 31. 3. 2013 so imeli skupaj 132 dni neizkoriščenega letnega dopusta). Po njegovih navedbah naj bi bilo vsakemu pravosodnemu policistu odrejeno po 20 nadur mesečno, izplačano pa naj bi bilo le osem nadur v mesecu. Tako naj bi bilo v mesecu marcu opravljenih 263 nadur, izplačanih pa je bilo dejansko le 125 ur vsem pravosodnim policistom. Sindikalni predstavnik je ob tem izpostavil tudi bojazen zaposlenih pravosodnih policistov glede lastne varnosti – v oddelku, kjer naj bi se sicer izvrševale le krajše zaporne kazni, se namreč po premestitvi obsojencev iz drugih zavodov za prestajanje kazni zapora, izvršujejo tudi daljše zaporne kazni. Tako naj bi v času obiska DPM v oddelku prestajal eden izmed obsojencev celo 10-letno zaporno kazen zaradi umora. Pravosodni policisti naj bi se zaradi kadrovske podhranjenosti po trditvah sindikalnega predstavnika med opravljanjem službenih dolžnosti ne počutili več varne.

¹³ Tudi ob tokratnem obisku je bilo ugotovljeno, da je na dan našega obiska v delo vključenih 12 obsojencev: dva sta delala pri svojih delodajalcih (šlo je za osebi v hišnem zaporu in osebo, ki kazen zapora prestaja na podlagi 12. člena ZIKS-1) pet v kuhinji, en v pralnici, en je delal kot redar čistilec, dva sta opravljata pleskanje in redna vzdrževalna dela, en pa je bil razporejen na delo v JGZ Kozjak, vendar v času našega obiska ni opravljal dela, ker v oddelku ni bil dostavljen material za delo. Pedagog nam je takrat povedal, da v oddelku vsem zaprtim osebam, ki bi želele delati, dela ne morejo zagotoviti. V času obiska žal delo ni bilo omogočeno nobenemu priporniku. Ob tem je pedagog pojasnil, da so v času od prejšnjega obiska DPM do tokratnega, delo v oddelku lahko zagotovili le trem pripornikom. Glede razmer za delo v oddelku smo najprej poudarili, da je zadevo obravnaval tudi Varuh in da je takrat predlagal, da se proučijo možnosti o povečanju delavnice z ustrezno ureditvijo nadstreška pred delavnico. URSIKS je v zvezi s tem ocenila, da razmere za delo zaprtih oseb v izpostavljeni delavnici niso slabe, nadalje pa še pojasnila, da bi se prenove dela, kjer je trenutna delavnica lotili, če se bo pokazala potreba po večjem obsegu dela v oddelku.

možnosti o ureditvi prostora (vsaj manjšega fitnesa), ki bi zaprtim osebam omogočal rekreacijo tudi v času slabega vremena in zime.¹⁴

DPM: pričakujemo, da bo oddelek uspel tudi za udeležbo zaprtih oseb na tečajih tujih jezikov pridobiti potrebna denarna sredstva, ali pa morda najti prostovoljce, ki bi bili pripravljene zaprtim osebam nuditi takšen tečaj.¹⁵

DPM: kolikor pojasnilo pedagoga drži, menimo, da ni ustrezno, da je bil v primeru fizičnega spora med dvema pripornikoma, tisti, ki ga je začel, premeščen v drugi bivalni prostor, oddelek pa ni podal predloga sodišču za uvedbo disciplinskega postopka »ker pripornik ni imel nobenih ugodnosti«, saj bi po našem mnenju v primeru disciplinske kršitve (glede na to, da je šlo za fizični obračun) v vsakem primeru oddelek moral sprožiti ustrezne postopke, predvsem pa bi s kršitvijo moral seznaniti sodišče in predlagati uvedbo disciplinskega postopka.

DPM: posebej želimo izpostaviti pohvale zaprtih oseb glede vseh zaposlenih v oddelku, da so ti pri svojem delu zelo profesionalni, pri čemer seveda pričakujemo, da bodo zaposleni v oddelku sedanje stanje vzdrževali tudi pri prihodnje.

omogoča tudi uporabo uteži pod priročnim nadstreškom ob slabem vremenu. Vsem zaprtim osebam je omogočeno tudi igranje košarke, odbojke, šaha in badmintona. Fitnes sobe v oddelku pa zaradi prostorske stiske brez predhodne gradbene investicije pri obstoječih prostorih ni možno zagotoviti.

Gd URSIKS: oddelek si bo še naprej prizadeval pri organizaciji najrazličnejših formalnih in neformalnih oblik izobraževanja.

Gd URSIKS: zaradi fizičnega konflikta med pripornikoma je vodstvo oddelka izvedlo njuno ločitev in s tem preprečilo nadaljnje obračunavanje, prav tako pa so o konfliktu obvestili tudi sodnico, ki tedensko nadzira razmere v oddelku, vendar pa soglašamo z DPM, da morajo zavodi in oddelki v primeru disciplinskih prestopkov zaprtih oseb izpeljati disciplinski postopek in da bi v primeru, ki ga navajate, oddelek moral zoper pripornika, na sodišče vložiti predlog za uvedbo disciplinskega postopka.

Gd URSIKS: veseli nas, da ste ob obisku oddelka izrazili pohvalo o videnem in poudarili napredek od vašega zadnjega obiska. Posebej je bila tokrat izpostavljena tudi dobra klima v oddelku, saj nobena od zaprtih oseb ni imela pripomb na delo zaposlenih v oddelku.

---

¹⁴ Tudi ob tokratnem obisku smo lahko ugotovili, da oddelek še vedno ne razpolaga s prostorom, ki bi zaprtim osebam omogočal rekreacijo preko celega leta oziroma v slabšem vremenu.

¹⁵ Pedagog je pojasnil, da je med zaprtimi osebami zaznati želje za udeležbo na tečaju tujih jezikov, vendar pa naj bi se pri tem pojavljale težave glede finančnih sredstev.